

covníků nebyly vždy shodné a jednotné. V řadě detailů přetrvávají i nyní nejasnosti a rozpory.

Výplň kladensko-rakovnické pánve je značně složitým komplexem sedimentů a vulkanogenních produktů faciálně proměnlivým, zejména v závislosti na paleoreliéfu, zdrojových oblastech sedimentárního materiálu a rozmístění vulkanických center. Jejich vzájemně složité vztahy lépe zobrazuje tabulka Havleny a Peška (1980). Jeví se určitá rozdílnost přístupů představitelů praktické báňské geologie a geologů vědeckých ústavů. Nedořešené je také stáří etap karbonského vulkanismu. Provedené výpočty absolutního stáří ryolitového komplexu na Teplicku nejsou vždy v souladu se zjištěnou skutečností. Horniny kyselého vulkanismu jsou ve vrtech v Lounech (Ln-1), Košticích (Ko-1), ve Třtěnu (Tř-1) a na Peruci (Pů-1) zřejmě jednotného stáří a patrně časově korespondují s jejím stářím na Teplicku a u Opárna. Zvláště významný byl v tomto směru vrt Pů-1, kde byly vulkanity přímo zastíženy me-

zi hlavní kladenskou a dolínskou slojí, tj. stáří westphalu C. To je v rozporu s udávaným stářím „porfyru“ ve vrtu Tř-1 u Třtěna 285 mil. let, což by zhruba odpovídalo hranici stephan-autun.

Domnívám se, že horniny paleoryolitového komplexu pokrývaly původně rozsáhlé území Teplicka, Českého středohoří a dále k J Lounsko až k Peruci. Rozsáhlá denudace během karbonu způsobila jejich absenci zejména za s. okrajem pánve v Českém středohoří a poskytla velká kvanta sedimentárního materiálu ve vlastní pánvi. Dosud nebylo patřičně konstatováno a zdůrazněno časové i prostorové oddělení kyselého a bazického permokarbonského vulkanismu. Rozsáhlý melafyrový vulkanismus na Žatecku (kde zase chybí vulkanismus kyselý) je mnohem mladší, při hranici karbon-perm, možná dokonce jen permský.

Závěrem děkuji všem, kdo se zúčastnili diskuse při sestavování tabulky, zvláště Dr. Holubovi, Dr. Opluštilovi, prof. Peškovi, Dr. Skočkovi, Dr. Táslerovi a Dr. Vachovi.

Havlíčková 4138, 430 03 Chomutov

Žraločí fauna v sedimentech svrchní křídly na Lounsku

Shark fauna of Upper Cretaceous sediments in Louny area

VLASTISLAV VLAČIHA

(02-34 Bilina, 12-11 Žatec, 12-12 Louny)

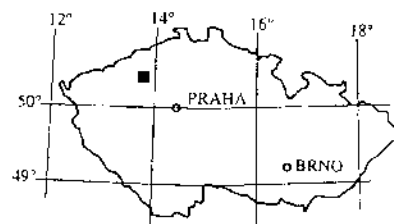
Bohemian Cretaceous Basin, Turonian, Coniacian, Elasmobranchii

Sedimentární formace svrchnokřídového stáří je na Lounsku vyvinuta od nejstarších hornin sladkovodního původu po mořské, jež přísluší bělohorskému, jizerskému, teplickému a březenskému souvrství. Region náleží ohárecké faciální oblasti české křídové pánve s převahou slínovců, vápnatých jílovců prachovců a pískovců. Vedle významných paleontologických nálezů taxonů bezobratlých mořských živočichů jsou, ač podstatně vzácněji, zjišťovány také fosilizované zbytky zástupců žraločí fauny, zejména zuby.

Výzkum zastoupené žraločí fauny pokračoval na dalších lokalitách s celkovým stratigrafickým rozpětím spodní turon-spodní coniak. Jako nejcennější se ukázaly následující profily: Dubčany u Žatec a Lipenec u Loun (spodní turon), Lenešice, Oblík a Košnice (střední turon a báze svrchního turonu) a Březno u Loun (spodní coniak). V bělohorském a jizerském souvrství jsou nálezy žraločích zubů relativně vzácné. Početně nejvíce zastoupeny jsou při bázi svrchního turonu, kde tvoří i lokálně bohatší akumulace s dalšími drobnými typy fosilií, což úzce souvisí se existencí specifických faciálních poměrů na některých lokalitách – např. tzv. „koštické plošky“.

Následující přehled zjištěných taxonů je sestaven pro představu o jejich frekvenci ve sledované oblasti, vazbě na faciální poměry a stratigrafickou pozici lokalit. Nejprve jsou uváděny taxony nalézané ve vrstvách stratigraficky nižších.

Polyacrodus polyptychus (Reuss, 1845). Ojedinelý nález tohoto druhu pochází z vrstvy vápnatých prachovců spodnoturonského stáří v Lipenci u Loun. Jedná se o po-

prvé zjištěný výskyt taxonu v České křídové pánvi a ve vyšší stratigrafické pozici než odpovídá typové lokalitě ve Francii (cenoman).

Lamna sp. Rovněž vzácný nález v prachovcích bělohorského souvrství u Lipence. Ačkoliv se jedná o exemplář silně poškozený deformacemi při diagenézi sedimentu a problémově determinovatelný, je charakteristický extrémní délkou ve srovnání s jeho velikostí v průřezu.

Corax falcatus (Agassiz, 1843). Taxon patřící mezi středně frekventované v souvrstvích spodního až svrchního turonu. Byl nalézán v jemnozrnných glaukonitických pískovcích bělohorského souvrství v Dubčanech a ve slínovcích na bázi svrchního turonu v Lenešicích-eihelně.

Scapanorhynchus raphiodon (Agassiz, 1843). Jeden z nejčastěji nalézáných taxonů, zejména ve slínovcích kolem báze svrchního turonu. Pravidelně se vyskytuje na lokalitách Košnice a Lenešice-Poustka.

Paramotodon angustidens (Reuss, 1845). Pravděpodobně nejfrekventovanější taxon středního a svrchního turonu i v širším regionu vůbec, včetně např. okolí Teplíc a Lovosic. Nejčastěji byl nalézán opět ve slínovcích na lokalitách u Koštic, v okolí Lenešic a u statku Oblík.

Cretoxyrhina mantelli (Agassiz, 1843). Ačkoliv patří v jiných oblastech křídové pánve k hojnějším druhům, byla zde nalézána celkem vzácně ve slínovcích na bázi svrchního turonu u Koštic.

Cretolamna apendiculata (Agassiz, 1843). Ojedinelý nález v kompletní podobě pochází z „nuculové vrstvy“ klasického profilu v Březně u Loun – tmavší šedé slínovce spodního coniacu. V ostatních regionech bývá hojnější.

Univerzita J. E. Purkyně, Pedagogická fakulta, ul. České mládeže 8, 400 96 Ústí nad Labem

Celkový počet uváděných taxonů je 7, z toho lze prozatím 3 považovat za vzácné až velmi vzácné. V pokračování výzkumu lze očekávat další taxony, např. z rodu *Cretolamna*.

Složení a původ černých kůr na stěnách krasových dutin ve Velkolomu Čertovy schody u Koněprus

Composition and origin of black coatings on the walls of dissolution cavities in the Čertovy schody Quarry near Koněprusy, Bohemian Karst

ANTONÍN ZEMAN - VÁCLAV SUCHÝ - KAREL MELKA

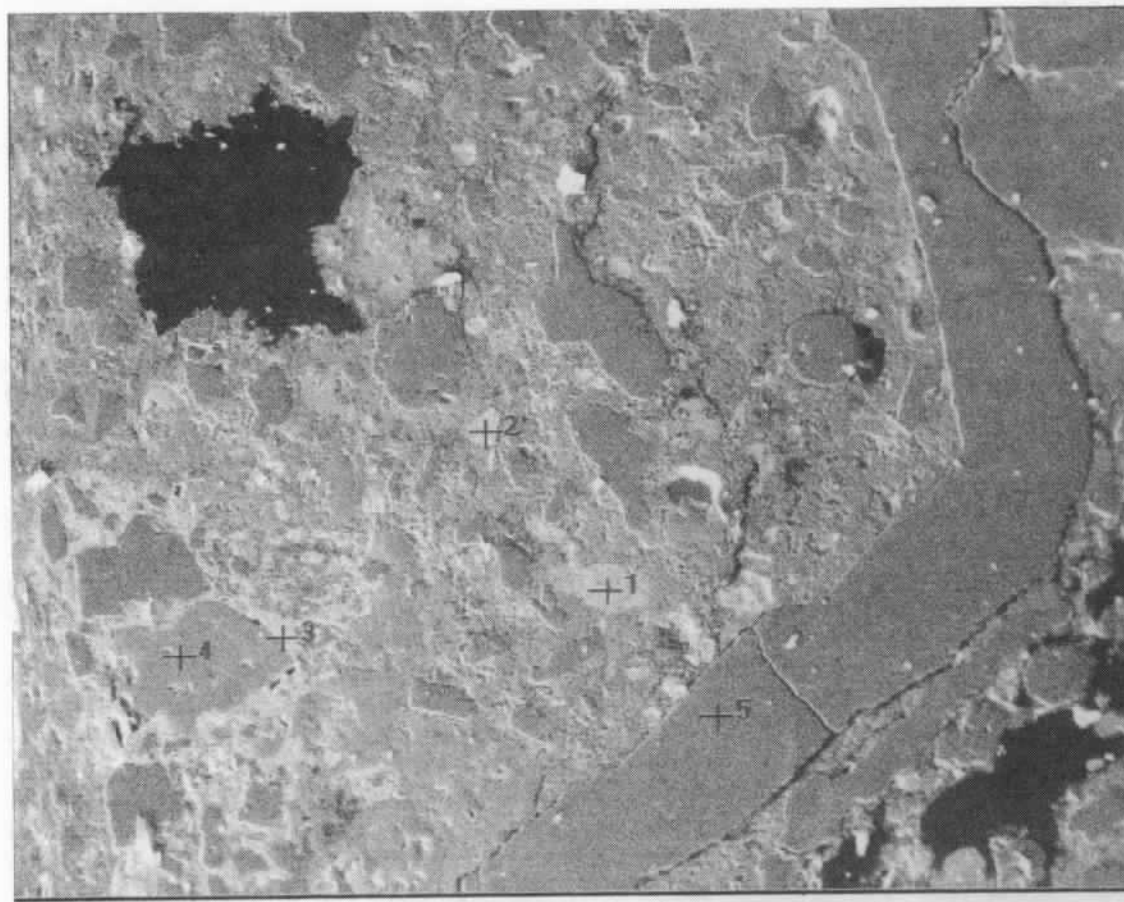
(12-21 Beroun)

Manganese minerals, Hydrothermal alteration, Bohemian Karst

Postupující těžba v prostoru vápencového Velkolomu Čertovy schody (VČS) – východ postupně odhaluje pozoruhodný systém paleokrasových dutin (Zeman - Suchý 1996). Tyto dutiny, které subvertikálně pronikají do devonských vápenců, jsou vyplněny sledem svrchnokřídových a snad i starších usazenin, jež jsou v současné době předmětem našeho systematického výzkumu (Suchý et al.

1996, Zeman et al. 1997). V mnoha zkoumaných dutinách jsme na styku mezi okolním vápencem a vlastní sedimentární výplní zjistili neobvyklou, místy až 10 cm silnou čer-

kV: 20 Tilt: 0

400.0μm

Obr. 1. Mikrofotografie zachycující strukturu černé kůry, leštěný výbrus, SEM. Křížky s čísly odpovídají místům mikroanalýz. Černé plochy póry, šedé, drobně nerovné plochy tvoří uhličitán vápenatý, šedé hladké uzavřené plochy klasty křemene a karbonátů. Velké šedá hladká plocha s analýzou č. 5 odpovídá opálu. Bělošedé smouhy a bělavé plošky odpovídají manganem bohatým minerálním fázím s Ba a Ca, s příměsí Cu, Co, Ni, Zn